

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI VAZIRLIGI
BUXORO DAVLAT PEDAGOGIKA INSTITUTI

FILOLOGIK TADQIQOTLARNING YANGI BOSQICI: ZAMONAVIY TENDENSIYALAR VA ISTIQBOLLAR

III XALQARO ILMIY-AMALIY ANJUMAN MATERIALLARI

2025-yil, 21-OKTABR

BUXORO – 2025

ANJUMAN DASTURIY QO'MITASI

1.	B.B. Ma'murov	- Buxoro davlat pedagogika instituti rektori, rais;
2.	Z.M. Muqimov	- Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo'yicha prorektor, rais muovini;
3.	G.R. Akramova	- Ilmiy – tadqiqotlar, innovatsiyalar va ilmiy pedagogik kadrlar tayyorlash bo'limi boshlig'i, a'zo;
4.	X.A. Xaitov	- Tillar fakulteti dekani, a'zo;
6.	U.S.Amonov	- O'zbek tili va adabiyoti kafedrası mudiri, a'zo;
7.	D.B.Axmedova	- O'zbek tili va adabiyoti kafedrası professori, a'zo;
8.	G.B.Rustamova	- O'zbek tili va adabiyoti kafedrası dotsenti, a'zo;
9.	G.R.Mirxanova	- O'zbek tili va adabiyoti kafedrası dotsenti, a'zo;
10.	R.A.Saidova	O'zbek tili va adabiyoti kafedrası professori, a'zo;
11.	Y.U.Nurova	- O'zbek tili va adabiyoti kafedrası dotsenti, a'zo;
12.	Sh.Sh.Nizomova	- O'zbek tili va adabiyoti kafedrası dotsenti, a'zo;
13.	N.H.Hojiyeva	- O'zbek tili va adabiyoti kafedrası dotsenti, a'zo;
14.	M.U.Usmonova	- O'zbek tili va adabiyoti kafedrası katta o'qituvchisi, a'zo;
15.	N.A.Bafoyeva	- O'zbek tili va adabiyoti kafedrası o'qituvchisi, a'zo;
16.	N.O. Avazova	- O'zbek tili va adabiyoti kafedrası o'qituvchisi, a'zo;
17.	S.T. Latipova	- O'zbek tili va adabiyoti kafedrası o'qituvchisi, a'zo

ILMIY ANJUMANNING TASHKILIIY QO'MITASI

1.	M.M. Bafayev	- O'quv ishlari bo'yicha prorektor, rais;
2.	M.L. Umedjanova	- Yoshlar masalalari va ma'naviy-ma'rifiy ishlar bo'yicha birinchi prorektor, rais muovini;
3.	U.S. Amonov	- O'zbek tili va adabiyoti kafedrası mudiri, a'zo;
4.	F.R.Rustamov	Tillar fakulteti Yoshlar bilan ishlash bo'yicha dekan o'rinbosari
5.	L.F. Sharipova	- O'zbek tili va adabiyoti kafedrası professori, a'zo;
6.	M.Y. Ro'ziyeva	- O'zbek tili va adabiyoti kafedrası professori, a'zo;
7.	Sh.M. Istamova	- O'zbek tili va adabiyoti kafedrası dotsenti, a'zo;
8.	M.B. Sharipova	- O'zbek tili va adabiyoti kafedrası dotsenti, a'zo;
9.	G.B. Rustamova	- O'zbek tili va adabiyoti kafedrası dotsenti, a'zo;
10.	R.R. Xalilova	- O'zbek tili va adabiyoti kafedrası dotsenti, a'zo;
11.	M.U. Usmonova	O'zbek tili va adabiyoti kafedrası katta o'qituvchisi, a'zo;
12.	F.K. Nurova	- O'zbek tili va adabiyoti kafedrası katta o'qituvchisi, a'zo;
13.	N.N. Mirjonov	- O'zbek tili va adabiyoti kafedrası o'qituvchisi, a'zo;
14.	M.Y. Latifova	- O'zbek tili va adabiyoti kafedrası o'qituvchisi, a'zo;
15.	M.A. Tilavova	- O'zbek tili va adabiyoti kafedrası o'qituvchisi, a'zo;
16.	M.V. Jabborova	- O'zbek tili va adabiyoti kafedrası o'qituvchisi, a'zo.

To'plam O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligining 2024-yil 27-dekabrda "2025-yilda o'tkazilishi rejalashtirilgan xalqaro va respublika miqyosidagi ilmiy va ilmiy-texnik tadbirlar ro'yxatini tasdiqlash to'g'risida"gi 496-sonli buyrug'i rejasida belgilangan tadbirlarning bajarilishini ta'minlash maqsadida Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi Buxoro davlat pedagogika institutida o'tkazilgan "Filologik tadqiqotlarning yangi bosqichi: zamonaviy tendensiyalar va istiqbollar" mavzusidagi III xalqaro ilmiy-amaliy anjuman materiallari asosida tuzildi.

Mas'ul muharrir:

G.B. Rustamova - filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Taqrizchilar:

D.S. O'rayeva - filologiya fanlari doktori, professor
F.S. Safarova - filologiya fanlari doktori (DSc), dotsent

KVALITALOGIK YONDASHUVGA ASOSLANGAN AUTENTIK KOMPETENSIYANI SHAKLLANTIRISH IMKONIYATLARI

Bexruz Hamidovich Boltayev,
BuxDU Musiqa ijrochiligi va madaniyat
kafedrasi o'qituvchisi

Annotatsiya: Musiqa o'qituvchisi faoliyatining samaradorligi uning kasbiy mahoratiga bog'liq. Biz kasbiy kompetentsiya ko'p faktorli hodisa deb hisoblaymiz. Bu nafaqat maxsus asosiy ilmiy va uslubiy bilimlar, ko'nikmalar, balki kasbiy, balki o'qituvchining umumiy madaniyatiga, uning qadriyat yo'nalishlariga, faoliyatining mazmuni va mutaxassis sifatida o'zi haqidagi g'oyalarga bog'liq bo'lgan odamlar bilan ishlash qobiliyatini ham o'z ichiga oladi.

Kalit so'zlar: musiqa o'qituvchisi, pedagogik kompetentsiya, kasbiy, musiqa, san'at, ta'lim, ma'naviy qadriyat, inson, estetik did, qobiliyat, tafakkur.

Аннотация: Эффективность учителя музыки зависит от его профессиональных навыков. Мы считаем, что профессиональная компетентность – явление многофакторное. От общей культуры педагога, его ценностных ориентаций, содержания его деятельности и его представлений о себе как о специалисте зависят не только специальные базовые научно-методические знания, умения и навыки, но и профессиональные, но и работа с людьми. включает в себя способности.

Ключевые слова: учитель музыки, педагогическая компетентность, профессионал, музыка, искусство, образование, духовные ценности, человек, эстетический вкус, способности, мышление.

Abstract: Pedagogical creativity is effective if it is based on high professional and pedagogical competence. The effectiveness of a music teacher depends on his professional skills. We believe that professional competence is a multifactorial phenomenon. Not only special basic scientific and methodological knowledge, abilities and skills, but also professional ones, but also work with people depend on the general culture of the teacher, his value orientations, the content of his activities and his ideas about himself as a specialist. includes abilities.

Key words: music teacher, pedagogical competence, professional, music, art, education, spiritual values, person, aesthetic taste, abilities, thinking.

Zamonaviy ta'limning asosiy vazifalaridan biri – bo'lajak mutaxassislarining ish faoliyatida duch keladigan muammolarni bartaraf etish uchun zarur bo'lgan amaliy ko'nikma va kompetensiyalarni shakllantirishdir. Shu kompetensiyalarning actual ko'rinishlaridan biri – loyiha kompetensiyasidir. Loyiha kompetensiyasining rivojlantirish imkoniyati faqat metodik ko'nikmalarni egallash bilan cheklanmay, balki uning chuqur psixologik asoslarini tushunishni talab etadi.

Maqolaning maqsadi: O'quv jarayonida talabalarining loyiha kompetensiyasini rivojlantirishning psixologik mexanizmlari va xususiyatlarini aniqlash va tahlil qilish.

Metodlar: Tadqiqotda tahlil va umumlashtirish metodlari qo'llanilgan.

Loyiha kompetensiyasining psixologik tarkibiy qismlari

Loyiha kompetensiyasi – bu ko'p komponentli tushuncha bo'lib, u shaxsning turli sohalaridagi sifatlarini o'z ichiga oladi. Uning asosiy psixologik komponentlariga quyidagilar kiradi:

1. Ijodiylik (kreativlik): Yangi g'oyalarni ishlab chiqish, nostandart yondashuvlarni topish, loyihaning nazariya va amaliyot jihatidan boyitish qobiliyati.

2. Mantiqiy tafakkur va muammoni yechish qobiliyati: Loyihani amalga oshirishdagi to'siqlarni aniqlash, ularni bartaraf etish yo'llarini ishlab chiqish, ketma-ketlik va natijadorlikni rejalashtirish.

3. Komanda ishi kompetensiyasi (ijtimoiy-psixologik komponent): Boshqalar bilan samarali hamkorlik qilish, muloqot olib borish, konfliktlarni konstruktiv hal etish, jamoadagi mas'uliyatni anglash.

4. Emotsional zehniyat (Emotional Intelligence): O'zining va hamkorlarning his-tuyg'ularini anglash va boshqarish, stressga chidamlilik, muvaffaqiyatsizliklardan to'g'ri xulosa chiqarish qobiliyati.

"Loyiha faoliyati faqat bilimlarni qo'llash emas, balki shaxsning ijtimoiy-psixologik sifatlarining barcha spektrini jonli amaliyotga joriy etishdir" [Petrovskaya, M. V., 2020, 34-bet].

Loyiha kompetensiyasini shakllantirishga ta'sir etuvchi psixologik omillar

Talabaning loyiha faoliyatiga yondashuvi va unga bo'lgan tayyorgarligiga ichki va tashqi psixologik omillar ta'sir ko'rsatadi.

Ichki (individual-psixologik) omillar:

Motivatsiya: Ichki motivatsiya (kasbga bo'lgan qiziqish, o'zini rivojlantirish istagi) tashqi motivatsiyadan (baho olish, majburiyat) ko'ra samaraliroq natija beradi.

Hisob qilish uslubi (kognitiv stil): Analitik yoki ijodiy tafakkurga ega bo'lgan talabalar loyihaning turli bosqichlarida o'zlarini turli tarzda namoyon etishadi. O'ziga bo'lgan ishonch: Muvaffaqiyatsizlikka uchrash xavfidan qo'rqqanlik, o'z kuchiga ishonch loyihani muvaffaqiyatli yakunlashning muhim omilidir.

Tashqi (guruh-psixologik) omillar:

Psixologik iqlim: O'quv guruhidagi ijobiy muhit, xavfsizlik tuyg'usi (xato qilish huquqi borligi), o'zaro hurmat va yordam muhiti loyiha faoliyatining muvaffaqiyatini belgilovchi asosiy shartdir.

O'qituvchining roli: O'qituvchi – moderator, maslahatchi va motivator sifatida talabalarning faoliyatini tashkil etishda muhim psixologik vositadir.

"Loyiha faoliyatining muvaffaqiyati, avvalambor, guruh ichidagi ishonch va ochiq muloqot darajasiga bog'liq" [Qodirova, S. A., 2021, 112-bet].

Loyiha kompetensiyasini rivojlantirishning psixologik-pedagogik shartlari:

Yuqoridagi tahlil asosida, loyiha kompetensiyasini samarali rivojlantirish uchun quyidagi psixologik-pedagogik shartlarni ta'minlash lozim:

1. Shaxsiy yondashuv: Talabalarning individual psixologik xususiyatlarini (motivatsiya, tafakkur uslubi) hisobga olish.

2. Ijobiy guruh iqlimini yaratish: O'quv jarayonida hamkorlik va o'zaro yordamni rivojlantirishga qaratilgan treninglar va o'yinlarni o'tkazish.

3. Refleksiyani tashkil etish: Talabalarga loyihaning har bir bosqichidan so'ng o'z ishi, muvaffaqiyatlari va qiyinchiliklari haqida fikr yuritish imkoniyatini berish.

4. Muvaffaqiyat tuyg'usini shakllantirish: Kichik maqsadlarni belgilash va ularga erishilganda ma'qullash, bu ichki motivatsiyani oshiradi.

Xulosa. Xulosa qilib aytish mumkinki, talabalarning loyiha kompetensiyasini rivojlantirish – bu faqat metodik masala emas, balki chuqur psixologik asosga ega bo'lgan murakkab jarayondir. U ijodiylik, muammoni yechish, kommunikatsiya va emotsional zehniyat kabi ko'p komponentli sifatlarni o'z ichiga oladi. Ushbu kompetensiyani samarali shakllantirish, avvalambor, o'quv jarayonida talaba shaxsiga shaxsiy yondashuv, ijobiy psixologik iqlim va doimiy refleksiya asosida amalga oshirilishi mumkin. Kelgusi tadqiqotlar loyiha faoliyatining ayrim psixologik komponentlarini rivojlantirishning o'ziga xos metodikalarini ishlab chiqishga qaratilishi zarur.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. J. Gilford. (2022). Tafakkur va kreativlik psixologiyasi. SPb.: Piter.
2. Petrovskaya, M. V. (2020). Zamonaviy ta'limning psixologik asoslari. M.: Pedagogika.
3. Qodirova, S. A. (2021). Pedagogik psixologiya. T.: O'qituvchi.
4. Verbitskiy, A. A. (2019). Loyiha faoliyatining psixologik jihatlarini. Ta'lim va fan, (5), 45-52.